

Андреја Каргачин

АКВАРИЈУМ

мала лагуна

Copyright © 2016, Андреја Каргачин
Copyright © 2016 овог издања, ЛАГУНА

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Човек њосѡаје најближи себи
када досѡиѡне озбиљносѡ деѡеѡа које се иѡра.*

Хераклит

Алексеј Громов је имао двадесет и шест година када је избила Октобарска револуција. Био је добар петроградски новинар, а посао доброг новинара подразумева неке ствари које се нису свима допадале. Његова жена је много месеци проседела поред прозора зурећи у сиве облаке и питајући се како ће се све ово завршити по њу. Ипак, имали су среће. Десило се оно што је мало њих очекивало. Радничка класа није успела да простре своје идеале преко златног престола, а нове идеје су обезглављене заједно са њиховим вођом (јавно, на тргу). *Повод за славље*, мислила је Маријана Громова, Алексејева жена, која је била родом из Београда и већ је сасвим заборавила на то.

Дуго нису имали деце. Све до једног кишног маја 1919. кад им се родило прво дете, син (на општу радост Маријаниних врло конзервативних родитеља). Андреј Громов је рано испољио необичну заинтересованост за маховину. После пет година добио је и брата, који је добио име Виталиј по неком деди.

Маријана није знала да се њен муж замерио и цару, добио отказ и неколико претњи, док једног дана није дошао кући и свечано изјавио како више не жели да живи у Русији.

Није га схватила озбиљно, све док није отишао толико далеко да су сви били сигурни да се више никада неће вратити. Покупила је децу и побегла што је пре могла. Отишли су прво у Француску, потом у Енглеску, где је Маријана умрла од туберкулозе. Бригу о Андреју и Виталију преузела је постарија госпођа, њихова усвојена тетка.

Виталиј Алексејевич Громов

Има непаран број година и ради као приватни детектив. Види свет у једној капи боје, а Лондон му је тесан.

Зоја Андрејевна Громова

Зоја је ћерка детективног рођеног брата и стричева омиљена рођака. Ради као његова секретарица зато што... зашто да не? Хоће да постане кореографкиња, сликарка или концептуална уметница. Или све то. Има двадесет година, тачно, рођендан јој је у лето, а највише воли да добија књиге. Али само добре књиге.

Обраћа се стрицу са *ви*, чисто да би се ругала тој заменици.

Лоренс Витл

Детективов комшија. Ради у школи као наставник биологије. Воли децу и није сигуран да ли су она та која не виде како треба.

Престоница Светског савеза званично премештена у Вашингтон

Јуче је на седници одржаној у Берлину донета званична одлука да се престоница Светског савеза пресели из Берлина у Вашингтон. Одлуку је подржало 89,7% држава, што је био убедљив разлог да се она усвоји.

„Ово је велики дан за све нас“, каже Харолд Милтон, британски премијер и представник Уједињеног Краљевства у Светском савезу.

„Премештање престонице у Вашингтон је још

један, до сада највреднији доказ да Светски савез не представља унију окренуту искључиво Европи. Циљ Савеза је свеопште уједињење, пошто је то једини начин да се сачувају мир и напредак у свету.“

Ова по многим судбоносна одлука прослављена је у скоро свим земљама света.

„Поносни смо што је Савез све ближи свом циљу. Потпуно уједињење“, каже председник Савеза Жан Морел.

За Велику Британију ова одлука би могла да буде веома значајна.

Патрик Даглас, професор економије на Математичком факултету, један је од многих стручњака који су убеђени да ће све земље Савеза профитирати. „Сарадња са Америком је врло важна“, каже Даглас. „Иако је званично одувек била у Савезу, као и многе азијске државе, није била нарочито активан члан. И сâм сам сматрао Савез претежно европском конфедерацијом. Нема сумње да

сада више није тако. Савез је сада заиста светска организација, и мислим да је то сјајно. Америка је једна од најјачих сила на свету и мислим да је ово заиста значајно.“

Премештање престонице прославила је и краљевска породица.

Његово височанство краљ Едвард VIII јуче је честитао Савезу на успешно обављеном послу и захвалио се премијеру на залагању за нашу земљу, али и за светски мир и пријатељство између континента.

1

Енїлеска, 1965. година

Б. је било много више село него град, мада то становници нису волели да истичу, па се о њему обично говорило само као о *месџу*. Било је састављено од добро очуваних и помало кривудавих камених кућица боје меда, густо збијених, са понекад уредним двориштима. Од становништва, било је ту неписмених бакица које верују у свако могуће и немогуће локално сујеверје и старих ратних инвалида који по цео дан играју шах и коментаришу збивања у свету, или у ономе што су они сматрали светом. Наравно, било је и неколико дежурних трачара које су радије коментарисале збивања у селу, већином измишљена, али – ко зна...

Као у некој поучној бајци, у селу се налазила мала узбрдица, а на њој најлепша и највећа кућа у околини. Звали су је Лептирова вила и била је једна од три или четири куће вредне помена.

Тај дванаести мај био је врло топао дан, али не онако спарно и непријатно топао, него она врста топлог дана када желите да сте ван куће. Тишину су реметили само зрикавци.

Ипак, господарица Лептирове виле била је у својој соби.

Розамонд Орвил је седела у фотељи затворених очију, поред радија из ког је допирала тиха музика. Госпођа Орвил није слушала музику, музика је ту била само параван, само разлог да се не мора одговарати на бесмислено питање: шта радиш?

Била је задубљена у своје мисли, изгледало је као да мирно спава. Имала је седу длаку и четвртасте наочаре и личила је на било коју симпатичну баку из комшилука.

Розамонд је имала седамдесет и девет година. Обично се после такве информације дискутује о томе да ли особа изгледа млађе или старије него што јесте. А Розамонд је једноставно изгледала као да има седамдесет девет година, ни мање ни више. Упркос томе што је увек била дотерана, ако бисте јој се приближили, могли бисте приметити да јој је длака ретка, сува и испуцала, њушка недовољно влажна, а подочњаци болесно љубичастожути.

Розамонд је Лептирову вилу познавала од рођења. Била је као много пута рестаурирана ренесансна слика, и даље у истим бојама – невероватно жута, са светлије жутим стубовима и белим лучним прозорима на сва три спрата, а као да то није било довољно: целу ју је прекривала пузавица, отровни бршљан који је изгледао застрашујуће невино. Та пузавица

јесте прекривала готово целу фасаду, али је то чинила некако симетрично и геометријски прецизно, па су је локални пси сматрали за једно од светских чуда. Госпођа Орвил је највише волела башту. Никада се сама није бавила баштованством, али је ревносно надгледала баштована и наређивала му с времена на време да залије божуре или подшиша шимшир. Скулптуре од шимшира које су се налазиле на левој страни баште биле су надалеко чувене. Розамонд је на клупици усред цвећа доносила све важније одлуке у животу, посматрајући облаке како плове преко неба. Понекад јој се чинило да поново види себе и свог покојног мужа као штенад: она у хаљиници са ситним цветним дезеном, углавном светлоружичастим пошто њена мајка није волела нападне боје, а он у плавим панталонама на трегере, како јуре по дворишту, цичући и машући репићима. Њихови родитељи су се дружили, па је Розамонд свакодневно посећивала Вилу. Када се петнаестак година касније у њу уселила као Орвилова жена, њен сан се остварио. Она је била господарица Лептирове виле.

Чим се уселила, отпустила је две служавке и довела нове, преуредила један цео спрат и довела најбољег баштована ког је могла да нађе. Њен муж је увек био у папирима и бројевима, благо незаинтересован за било шта што се налази на земаљском тлу, па је са задовољством препустио својој жени ту обавезу, која је њој постала разлог да се живи.

Када би боље размислила, Розамонд би схватила да су Џејмсове добре особине биле малобројне. Био је прилично безосећајан, газио је преко власника ситних

фирми као преко играчака од јефтине пластике које се продају по улицама. Како је само упропастио оног једног, како се зваше...

Вести из метрополе до становника села су стизале као у игри глувих телефона, а права краљевска породица је за њих била апстрактан појам, па су они једноставно направили своју малу монархију, са Орвиловима као владајућом династијом. Долазак нове госпође Орвил био је раван доласку нове краљице, па се свако осећао дужним да коментарише тај догађај и дâ свој суд о њој. Розамонд је била омиљена међу светом, сматрана је „правом дамом“. Али ниједна дама никада није била само дама и ништа више.

Розамонд се неприметно трзнула.

Никада не би продала Вилу. Ипак, била је стара, тако стара...

Вила мора остати у породици Орвил. Друге нема.

Некако је знала да је дошло време за такве мисли...

Неко је покуцао на врата.

Розамонд нагло отвори очи. Биле су оштре, сиве и проницљиве. Сада је њено лице изгледало онакво какво је и било: строго и некако свечано, и све што је она изговорила морало је оставити утисак, слагали се ви с тим или не. Невероватно је колико Розамонд сада није подсећала на баку из комшилука. Изгледала је лукаво, препредено, скоро злобно. Просто бисте пожелели да заувек жмури.

„Да?“, рекла је строгим мада уморним и помало промуклим храпавим гласом, који се толико слагао са њеним очима да је и њима могла проговорити, а нико се не би нарочито чудило.

„Ваш чај, госпођо Орвил.“

Розамонд је сачекала неколико тренутака пре него што је викнула: „Добро, Хелен. Уђи.“

Будмаста, плавоока служавка ушла је носећи сребрни послужавник са лепо осликаним порцеланским прибором за чај. Омиљени Розамондин прибор за чај, са плавим рибама. Нико не би очекивао тако нешто на шољама, али те рибе су из неког разлога изгледале врло отмено. Хелен је спустила послужавник на сто уз тихо звецкање, па се усправила и послушно чекала даље заповести од своје господарице.

Розамонд је, међутим, још увек ћутала и гледала испред себе, незнатно се мрштећи.

Хелен ју је брижно и пажљиво посматрала, као да је болесна.

„Треба ли вам нешто, госпођо?“

„Данас је петак, Хелен. За два дана долазе гости.“

„Тако је, госпођо“, потврдила је Хелен весело.

Иако би то било сасвим логично, Розамонд није ништа рекла, већ је остала погледом прикована за нешто далеко. Или можда не толико далеко?

Хеленин осмех је постао мало извештачен, јер је вилица већ почела да је боли.

„Да ли је све у реду, госпођо?“

Розамонд је још једном уздахнула.

„Знаш, два дана је мало времена да се... припремимо. Да ли су сви гости распоређени у собе?“

„Јесу, госпођо. Госпођа Кетлин нам је јуче дала списак који су саставили она и господин Бертрам.“

Розамонд је подигла обрве. Дакле, већ су могли без ње.

„И?“ , упитала је. „Шта су одлучили?“

Хелен је прочистила грло. „Па, госпођа Липтон са породицом смештена је у своју бившу спаваћу собу. Господин и госпођа Ридли су у плавој соби, а господин и госпођа Балдини су поред њих, у зеленој.“

„Перси и Леонардо су, претпостављам, преко пута својих родитеља?“

„Тако је, госпођо“, рекла је Хелен, цупкајући и чекајући да добије допуштење да оде.

„Добро, Хелен, можеш ићи.“

Хелен се кратко наклонила и изашла из собе.

Розамонд је уздахнула, трећи пут. Протеглила се у фотељи и бацила поглед на портрет покојног господина Орвила који је висио на зиду. Није јој недостајао, имала је осећај као да јој непрекидно, иритантно стоји над главом. Добро, можда није био најбољи пас кога је познавала, али имао је нешто у себи, нешто што није виђала откад је он умро. Чак ни њихова деца, Бертрам и Гвен, нису то имала. Гвендолин се удала за празноглавог Италијана, то није био Џејмсов потез. Бертрамова жена није била глупа... али зато Џејн, несрећно прво дете... Гени су чудна ствар, провире када се пас најмање нада.

Ема, Ема је то имала. Ема, Бертрамова ћерка мезимица. У траговима, али је имала.

Једна мала светлуцава идеја синула јој је у глави, једно од оних врло корисних сећања која се увек јављају у најбољем и најдраматичнијем тренутку.

Са радија је допирала нека весела музика. Госпођа Орвил се окренула и угасила радио.

Џејн Липтон је седела за тоалетним сточићем и гледала у неколико бочица испред себе. Узела је ону на којој је писало *За суву и ошћећену глаку* и исцедила мало на длан.

Џејн се ретко шминкала. Последњи пут је то било пре месец дана када је ставила маскару због одласка на вечеру код пријатеља, а боље и да је није ставила јер је само улепила трепавице и изгледала као језива порцеланска лутка.

Џејн није носила накит, никада није била склона томе да на себе ставља гомиле зveckавог шареног метала који светлуца и привлачи пажњу. Никада није била склона томе да привлачи пажњу.

Џејн исто тако никада није носила лепу одећу. Није вредело, јер је на њој све изгледало као крпа, па ако је већ тако, зар није једноставније и носити крпе? Џејнина одећа је била светлоплава, или сива, избледела, испрана, досадна. Као и сама Џејн, с тим огромним,

сивкастим очима, јединим на њој што је могло да буде имало необично да нису биле тако празне и збуњене.

Застала је и погледала се у огледалу. Заиста погледала. Имала је уску њушку и троугласте уши, а њена бледа длака била је – као што препарат каже – сува и оштећена.

Запитала се да ли је задовољна својим изгледом, али није знала да одговори на то питање.

Заправо, било је чудо и реткост што се Џејн уопште и *зайишала*, пошто се у њој ретко кад будила радозналост за било коју тему.

Чула је неки звук. Нешто је пало на под уз тресак.

Џејн је скочила са столице и потрчала према вратима. Журно их је отворила и одјурила до собе своје петогодишње ћерке Лејси.

То је био призор.

Лејси је стајала насред собе, а испред ње је лежала настрадала полица за књиге. Књиге су се дочекале на под у необичним и болним положајима, раскречене, испресавијане и сломљених корица.

„Лејси!“, викнула је запрепашћена Џејн, „шта то радиш?!“

Џејн је била веома смешна када виче. Глас јој је звучао као врло лоша и лења имитација вике, али јој је лице било црвено и надувано као да ће сваког часа експлодирати.

„Случајно сам срушила полицу. Извини, мама“, рекла је Лејси гласом који није звучао као да јој је жао, иако јој је репић млитаво висоио.

„Могла си да се повредиш!“

„Знам. Извини, мама.“

Џејн је шарала очима по соби. На столу је стајао папир и неколико оловака у боји.

„Лејси!“

„Молим, мама.“

„Зашто си опет цртала паукове?“

Џејн је била згрожена.

„Зато што их волим“, рекла је Лејси.

„Али они су одвратни! Зашто не можеш да црташ нешто лепо? Као твоје другарице. Као Мери, на пример. Она је цртала принцезу јуче када је била код тебе. А ти само паукове црташ! Нацртај неку принцезу.“

„Нећу. Принцезе су досадне. Носе оне лепе хаљине и никада неће да се испрљају.“

„Глупости, Лејси. Сви воле принцезе.“

Џејн је то изговорила као да је то неко правило о којем се не расправља, неки вечни закон.

„Е, па ја не волим принцезе! Ја волим паукове. Хоћеш ли ми купити корњачу?“, изненада је променила тему.

Џејн је уздахнула дубоко.

Рекла је веома мирним гласом: „Не, Лејси, нећу ти купити корњачу.“

„Али зашто?“

Џејн се стресла. Сада је била толико згрожена да јој се нос сасвим скупиио. То јој се дешавало увек када је разговарала са ћерком о куповини нечега што се креће.

„Лејси, већ смо разговарале о томе. Животиње су прљаве, смрде и преносе заразе. Нећеш ми довлачити којекакве сподобе у кућу. Је л’ јасно?“

„Не“, рекла је Лејси искрено. „Живимо у кући и имамо двориште. Могла би и коња да ми купиш, а

нећеш корњачу. Ана има корњачу, а живи у стану. Ја не мислим да су животиње прљаве. Осим тога, и ми смо неке животиње.“

Џејн више није била згрожена. Сада је била запрепашћена и скоро уплашена.

„Одакле ти само та идеја? Ми смо пси! Нисмо животиње. Ко ти је пунио главу таквим глупостима?“

Штене се надурило.

„Нико ми није пунио главу. Сама сам је напунила.“

Џејн је схватила да је ту крај разговора, па је рекла покушавајући да звучи строго: „Доста! Нећеш добити корњачу. Покупи те књиге!“

Зачуло се нервозно лупање по улазним вратима. Јао, то јој сад не треба...

Џејн је стрчала низ степенице. Зашто се она више боји своје ћерке него ова ње?

Откључала је врата. Господин Липтон је стајао на прагу. Црни шешир је набио на главу скоро преко очију.

„Здраво, Артуре. Како је било на послу?“ Џејн је покушала да започне разговор.

Артур ништа није одговорио. Скинуо је шешир и капут и бацио их на под. Отишао је до креденца, узео чашу и флашу вискија и бацио се у фотељу. Напунивши чашу до врха, попио ју је целу одједном и одложио на сточић. Лице му је и даље било смркнуто, само су му се очи мало сијале. Био је то низак, крупан пас, имао је широку истурену вилицу, кратак дебео врат са набреклим жилама које су стално изгледале као да су на ивици пуцања и пљоснату њушку са црним длакама које су неравномерно штрчале из ње.

После неког времена бацио је поглед на жену својим крвавим очима, а она је благо дрхтала и тихо га упитала да ли му нешто треба. Одмахнуо је главом. Тек после неколико минута је прорежао: „Где је мала?“

Као да је чула, Лејси је у том тренутку дотрчала у собу.

„Здраво, тата.“

„Здраво“, обрецнуо се Артур.

„Види шта сам цртала.“

Показала му је цртеж паука око којег су се она и Џејн расправљале. Липтон је само климнуо главом и није рекао ништа.

„Мами се не свиђа.“

„Не чудим се, Лејси“, рекао је Липтон док је гледао у Џејн, „твоја мајка никада није имала много мозга.“

Лејси се закикотала: „Ха, ха, ха! Тата! Зашто причаш тако смешне ствари?“

Затим је видела израз лица своје мајке. Одједном се уозбиљила.

Зашто се нико не смеје са њом?

„Идем ја у собу“, рекла је тихо и отрчала као мува без главе.

Џејн је отишла у кухињу. Артур је попио још две чаше вискија. Сада му је било лоше, мутило му се пред очима. Отетурао се до собе да прилегне.

Лејсин нацртани паук је тужно лежао на столу.